

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 59/18

Luksemburg, 3 maja 2018 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-207/16
Ministerio Fiscal

Rzecznik generalny Henrik Saugmandsgaard Øe zaproponował Trybunałowi stwierdzenie, że nawet przestępstwa, które nie są szczególnie poważne, mogą uzasadniać dostęp do podstawowych metadanych łączności elektronicznej, o ile ten dostęp nie powoduje poważnego naruszenia prywatności

W ramach dochodzenia w sprawie rozboju, w wyniku którego skradziono portfel i telefon komórkowy, hiszpańska policja zwróciła się do sędziego śledczego o zgodę na dostęp do danych identyfikacyjnych użytkowników telefonów wybieranych ze skradzionego telefonu w okresie 12 dni od daty kradzieży. Sędzia śledczy oddalił ten wniosek w szczególności z tego powodu, że czyny będące przyczyną dochodzenia nie stanowią przestępstwa „poważnego”, mianowicie takiego, które zgodnie z prawem hiszpańskim podlega karze pozbawienia wolności powyżej pięciu lat, a dostęp do danych identyfikacyjnych jest w Hiszpanii możliwy jedynie dla tego rodzaju przestępstw. Ministerio fiscal (hiszpańska prokuratura) zaskarżyła to postanowienie do Audiencia Provincial de Tarragona (sądu prowincji Tarragona, Hiszpania).

Dyrektywa o prywatności i łączności elektronicznej¹ stanowi, że państwa członkowskie mogą ograniczyć prawa obywateli, jeżeli takie ograniczenia stanowią środki niezbędne, właściwe i proporcjonalne w ramach społeczeństwa demokratycznego do zapewnienia bezpieczeństwa narodowego, obronności, bezpieczeństwa publicznego oraz zapobiegania, dochodzenia, wykrywania i karania przestępstw kryminalnych lub niedozwolonego używania systemów łączności elektronicznej.

W wyrokach w sprawach Digital Rights² i Tele2 Sverige³ Trybunał posłużył się pojęciem „poważnych przestępstw” w celu oceny zgodności z prawem i proporcjonalności ingerencji w prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, a także w prawo do ochrony danych osobowych, które to prawa są gwarantowane w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.

Audiencia Provincial de Tarragona wskazuje, że po wydaniu postanowienia przez sędziego śledczego ustawodawca hiszpański wprowadził dwa alternatywne kryteria w celu oceny wagi

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/58/WE z dnia 12 lipca 2002 r. dotycząca przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej (dyrektywa o prywatności i łączności elektronicznej Dz.U. 2002, L 201, s. 37 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 13, t. 29, s. 514), zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/136/WE z dnia 25 listopada 2009 r. (Dz.U. 2009, L 337, s. 11).

² Wyrok z dnia 8 kwietnia 2014 r., w sprawie Digital Rights Ireland ([C-293/12](#) i [C-594/12](#), zob. komunikat prasowy nr 54/14). W wyroku tym Trybunał stwierdził nieważność dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/24/WE z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie zatrzymywania generowanych lub przetwarzanych danych w związku ze świadczeniem ogólnie dostępnych usług łączności elektronicznej lub udostępnianiem publicznych sieci łączności oraz zmieniającej dyrektywę 2002/58/WE (Dz.U. 2006, L 105, s. 54).

³ Wyrok z dnia 21 grudnia 2016 r., w sprawie Tele2 Sverige i Watson ([C-203/15](#) i [C-698/15](#), zob. komunikat prasowy nr 145/16). W wyroku tym Trybunał orzekł, że prawo Unii stoi na przeszkodzie, z jednej strony, „uregulowaniu krajowemu przewidującemu do celów zwalczania przestępczości uogólnione i niezróżnicowane zatrzymywanie wszystkich danych o ruchu oraz danych dotyczących lokalizacji wszystkich abonentów i zarejestrowanych użytkowników wszystkich środków łączności elektronicznej”, a z drugiej strony „obowiązywaniu uregulowań krajowych dotyczących ochrony i bezpieczeństwa danych o ruchu i danych o lokalizacji, a w szczególności dostępu właściwych organów krajowych do przechowywanych danych, które to przepisy, w ramach zwalczania przestępczości, nie ograniczają tego dostępu jedynie do celów walki z poważną przestępczością, nie uzależniają go od uprzedniej kontroli sprawowanej przez sąd lub niezależny organ administracyjny i nie ustanawiają wymogu, aby dane te były przechowywane na obszarze Unii”.

przestępstwa, w obliczu której dozwolone są zatrzymywanie i przekazywanie danych osobowych. Pierwsze jest kryterium materialnym, odnoszącym się do terroryzmu i przestępstw popełnionych w ramach organizacji przestępczej. Drugie jest formalnym kryterium normatywnym, ustalającym minimalny próg trzech lat kary pozbawienia wolności. Sąd hiszpański podkreśla, że ten próg może obejmować znaczną większość kwalifikacji karnych. Audiencia Provincial de Tarragona zwrócił się zatem do Trybunału o określenie progu wagi przestępstw, od którego, w świetle ww. wyroków, może być uzasadnione naruszenie praw podstawowych w związku z dostępem właściwych organów krajowych do danych osobowych zatrzymanych przez dostawców usług łączności elektronicznej.

W dzisiejszej opinii rzecznik generalny Henrik Saugmandsgaard Øe stwierdził przede wszystkim, że środek taki jak ten, o który wniosła policja w omawianej sprawie, stanowi ingerencję w prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego oraz prawo do ochrony danych osobowych. Rzecznik generalny uznał jednak, że **w wyrokach w sprawach Digital Rights i Tele2 Trybunał ustanowił związek korelacji między wagą stwierdzonej ingerencji a wagą względu pozwalającego na jej uzasadnienie**. Tak więc, dla wymagania na etapie uzasadnienia takiej ingerencji, by istniało „poważne przestępstwo” umożliwiające odstępstwo od zasady poufności komunikacji elektronicznej, konieczne jest, by **ingerencja była poważna. Zdaniem rzecznika generalnego tego zasadniczego elementu brakuje w niniejszej sprawie**.

Rzecznik generalny dodał, że charakter ingerencji, której dotyczy ta sprawa, różni się od ingerencji rozpatrywanych w obu wspomnianych wyrokach. **Chodzi tu bowiem o środek ukierunkowany**, który ma umożliwić dostęp ze strony właściwych organów i na potrzeby postępowania karnego, do danych przechowywanych przez dostawców usług do celów handlowych i który dotyczy wyłącznie tożsamości (nazwiska, imienia i ewentualnie adresu) ograniczonej kategorii abonentów lub użytkowników konkretnego środka komunikacji, mianowicie tych, których numer telefonu był wybierany z telefonu, którego kradzież jest przedmiotem dochodzenia i to **w ograniczonym czasie**, to jest w okresie 12 dni. **Rzecznik generalny stwierdził, że potencjalnie szkodliwe skutki dla osób, których dotyczy rozpatrywany wniosek o udzielenie dostępu, są umiarkowane i ograniczone**, ponieważ dane objęte wnioskiem nie są przeznaczone do publicznego ujawnienia, a przysługujące organom policji prawo dostępu jest obwarowane gwarancjami proceduralnymi, jako że podlega kontroli sądowej. **W konsekwencji ingerencja spowodowana przekazaniem danych dotyczących tożsamości nie jest szczególnie poważna**, ponieważ w tych konkretnych okolicznościach takie dane nie naruszają bezpośrednio i w znacznym stopniu prywatności zainteresowanych osób.

Rzecznik generalny wskazał, że zgodnie z dyrektywą odstępstwo od zasady poufności komunikacji elektronicznej może być uzasadnione celem interesu ogólnego polegającym na zapobieganiu przestępstwom i ich ściganiu, lecz nie precyzuje ona ich charakteru. Nie jest zatem konieczne, by przestępstwa uzasadniające rozpatrywany środek ograniczający mogły być uznane za „poważne” w rozumieniu wyroków w sprawach Digital Rights i Tele2. Zdaniem rzecznika generalnego **jedynie w sytuacji, gdy ingerencja jest szczególnie poważna, przestępstwa uzasadniające ingerencję również muszą być szczególnie poważne. Natomiast w przypadku ingerencji, która nie jest poważna (to jest gdy żądane dane nie wiążą się z poważnym naruszeniem prywatności), nawet przestępstwa, które nie charakteryzują się szczególną wagą, mogą uzasadniać taką ingerencję (to jest dostęp do żądanych danych)**.

W szczególności rzecznik generalny uznał, że **prawo Unii nie stoi na przeszkodzie temu, aby właściwe organy mogły mieć dostęp do danych identyfikacyjnych będących w posiadaniu dostawców usług łączności elektronicznej, pozwalających na odnalezienie domniemych sprawców przestępstwa, które nie ma poważnego charakteru**. Rzecznik generalny wywiódł stąd wniosek, że w świetle dyrektywy środek, którego zastosowania domagała się policja w omawianej sprawie powoduje ingerencję w prawa podstawowe gwarantowane przez dyrektywę i Kartę, która nie osiąga poziomu wagi wystarczającej do tego, aby należało ograniczyć taki dostęp do przypadków, gdy dane przestępstwo jest poważne.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedłożenia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106